

Nykvarns kommun
kerstin.gelfgren@nykvarn.se
Rektorn vid Lillhagaskolan
peter.forsberg@nykvarn.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Lillhagaskolan
i Nykvarns kommun

Tillsyn i Lillhagaskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Nykvarns kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Lillhagaskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 21 november 2012 och den 22 november 2012.

Fakta om skolan

Lillhagaskolan har sedan läsåret 2010/2011 årskurserna 6-9. Vid Skolinspektionens tillsyn höstterminen 2012 är det totala elevantalet 486. Till skolenheten hör en kommungemensam undervisningsgrupp.

Skolledningen består av en rektor och en biträdande rektor. Skolan är organiserad i två arbetslag, där samtliga årskurser 6-9 ingår. I varje arbetslag finns en arbetslagsledare som har som till uppgift att i arbetslaget driva frågor som bestämts i skolledningen.

År 2012 nådde 100 procent av eleverna målen i ämnena svenska och engelska i de nationella ämnesproven för årskurs 9. Motsvarande resultat i ämnet matematik var 91,3 procent. Jämfört med föregående år är resultaten genomgående en förbättring då 90,6 procent uppnådde målen i svenska, 92,5 procent i engelska och 88,8 procent i matematik.

När det gäller slutbetyg i årskurs 9 uppnådde 86,6 procent av eleverna målen i samtliga ämnen år 2012. Måluppfyllelsen har varit ungefär densamma under de tre senaste åren. Meritvärde har under samma treårsperiod ökat från 203,8 till 225,6 2012.

Helhetsbedömning

Skolledningen på Lillhagaskolan har inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet identifierat utvecklingsområdena arbetsro i skolan, elevinflytande och bedömning av elevernas kunskapsresultat. I det dokumenterade kvalitetsarbetet ingår arbetsplaner och handlingsplaner samt underlag för uppföljningar av såväl kunskapsresultat som värdegrundsarbete. Tillsynen visar dock att kvalitetsarbetet brister när det gäller skolans uppföljning av de sammanlagda kunskapsresultaten i alla årskurser och lärarnas och elevernas delaktighet i skolans kvalitetsarbete.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister som rör skolans undervisning och elevernas lärande. Det rör främst elevernas möjlighet att utifrån sina förutsättningar utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Skolinspektionen pekar på tre områden inom detta område där utbildningen

behöver utvecklas. Dessa är anpassning av undervisningen utifrån elevers behov och förutsättning i undervisningen, elevernas möjlighet att utöva inflytande på arbetssätt samt arbetsformer och undervisningens innehåll.

Tillsynen visar att det finns oklarheter kring huruvida alla elever som behöver särskilt stöd får det. Skolan upprättar inte heller åtgärdsprogram för samtliga elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd.

Vid tillsynen framkommer även att det behövs insatser för att utveckla skolans materiella resurser för att bedriva en tidsenlig undervisning.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra verksamheten för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Nykvarns kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 18 mars 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Nykvarns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att lärarna ger alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt.

Eleverna anger att det är svårt att förstå vilka krav som ställs för de olika kunskapsnivåerna. Vidare menar eleverna att det varierar mellan lärare när det gäller att få extrauppgifter om man blir snabbt färdig eller önskar större utmaningar. Allmänt förmedlar eleverna att lärarna kan bli bättre i att "coacha" varje elev till bättre prestationer. I Skolinspektionens enkät för vårdnadshavare, som genomfördes i samband med tillsynen, får frågor som berör utmaningar i skolan låga värden. Exempelvis svarar drygt 20 procent av vårdnadshavarna

att deras barn behöver mera utmaningar i skolarbetet och att skolan inte stimulerar deras barn tillräckligt i sitt lärande.

I intervju med lärare bekräftas bilden av att det kan vara svårt att förmedla kravnivåerna till eleverna, men att de i varje ämne arbetar med planeringar där målen tydliggörs. Resultatet av detta arbete kommer att bli centralt när det gäller att förbättra anpassningen till varje elevs förutsättningar och behov i undervisningen och skapa motivation för inläring.

Enligt representanter för elevhälsan finns det ett behov av större anpassning i klassrummen. Detta tar sig uttryck i att grupperna som speciallärarnas undervisa elever i mindre grupp växer. På Lillhagaskolan finns det 87 elever med språkval svenska/engelska. I skolans redogörelse över antalet elever som läser språkval svenska/engelska framkommer att avhoppet från ett modernt språk är betydande då antalet elever i årskurs 6 är fem elever och i årskurs 9 är antalet elever 39 i undervisningsgrupperna som läser svensk/engelska. Enligt rektor finns det rutiner för att byta från ett modernt språk till svensk/engelska och att det i detta system finns en "tröghet". Enligt elever är det lätt att byta. Vidare framkommer det i elevintervju att elever tycker att undervisningen i svenska/engelska språkvalet inte känns meningsfull och att kraven är för låga. I lärarintervju bekräftas bilden av att många elever väljer att lämna sitt moderna språk för att läsa extra svenska och engelska i stället. Anledningen till avhoppet är att undervisningen i moderna språk anpassas i för liten utsträckning till de elever som finns i gruppen framhåller lärarna.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i hur elever ges ledning och stimulans i sitt lärande och sin personliga utveckling för att nå målen med utbildningen. Verksamheten uppfyller därför inte författningarnas krav och föreläggs därför åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 §, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Nykvarns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska elever ges möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

I Skolinspektionens enkät till pedagoger identifierar lärarna elevinflytande som ett utvecklingsområde. Ca 25 procent av lärarna svarar "stämmer dåligt" på att eleverna ges möjlighet att påverka skolans verksamhet efter ålder och mognad samt på att eleverna är med och planerar hur undervisningen ska genomföras. Skolan har enligt rektorn inför läsåret valt ut detta område som ett utvecklingsområde. Enligt rektorn arbetar lärarna med att utveckla elevinflytandet genom att ge eleverna feedback i undervisningen i den formativa bedömningen, men det framkommer också att detta synsätt ännu inte är implementerat i samtliga ämnen. I intervju med lärare förmedlas att lärarna vill att eleverna främst ska få vara med och påverka arbetssätt och arbetsformer. Samtidigt bekräftar lärarna att elevernas inflytande ser mycket olika ut beroende på grupp och årskurs beroende på om elever. Lärarna efterfrågar vägledning från rektorn i hur elevinflytande kan se ut.

Enligt elever så är variationen stor mellan lärare hur mycket eleverna görs delaktiga i planering av undervisningen. I några ämnen kan eleverna bestämma vilket redovisningssätt som de kan välja, medan i andra ämnen bestäms innehåll, arbetssätt och redovisningssätt av lärare.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i hur lärarna ger eleverna möjlighet till inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarna och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9, 14 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar.

Särskilt stöd**Bedömning**

Nykvarns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektorn ska se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat det behöver.
- Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Rektorn ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enlig skollagen ska rektorn se till att eleverna får det stödbehovet av särskilt stöd som utredningen visat det behöver. Rektorn ska även se till behovet skyndsamt utreds och att beslut om att åtgärdsprogram fattas. I åtgärdsprogrammet ska anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I intervjuer med lärare och specialpedagoger framkommer att skolan har identifierat 60 elever av 490 som riskerar att inte nå kunskapskraven i ett eller flera ämnen. Lillhagaskolan har infört nya rutiner i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Anledningen till detta är, enligt rektorn, att tydligare skilja åtgärder som kan vidtas i klassrummet i form av anpassning från behov av särskilt stöd och därmed också minska antalet åtgärdsprogram. Enligt rektorn har ca 15 elever åtgärdsprogram vid tillsynstillfället. Enligt representanter för elevhälso-teamet utreds inte elevens behov av särskilda åtgärder alltid skyndsamt innan ett åtgärdsprogram skrivs. Detta bekräftas även av Skolinspektionens enkät som genomförts i samband med tillsynen där 39 procent av pedagogerna svarar att "det stämmer dåligt" att skolan utreder snabbt vilka behov en elev har.

Vid intervju bekräftas bilden av att utredning om elevers stödbehov inte alltid görs. Det framkommer även att det inte upprättas åtgärdsprogram för alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven som minst ska uppnås. Skolinspektionen har tagit del av aktuella åtgärdsprogram och bedömer att det i dessa inte tydligt framgår vilka elevens behov är kopplat till de nationella kunskapskraven, hur behoven ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen konstaterar att det höstterminen 2012 är sju elever från Lillhagsskolan är placerade i kommunens gemensamma undervisningsgrupp. Beslut om placering har före den 1 augusti gjorts av rektorn för särskolan. Placering av elev i särskild undervisningsgrupp är en form av särskilt stöd, vilket ska beslutas av rektorn och dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Det särskilda stödet ska alltid regelbundet utvärderas och följas upp. För en elev i en särskild undervisningsgrupp innebär en sådan uppföljning också att placering i sig regelbundet ska omprövas.

Skolinspektionen bedömer att skolans förändringsarbete kring särskilt stöd ännu fått tillräckligt genomslag. Skolans kunskapsresultat, där andelen elever inte når kunskapskraven i samtliga ämnen är ca 13 procent, har finner Skolinspektionen det anmärkningsvärt att elevernas behov inte alltid utreds och att inte fler åtgärdsprogram skrivs.

Sammanfattningsvis visar utredningen att en utredning över behovet av särskilt stöd inte alltid utreds och att det finns brister i de åtgärdsprogram som

utarbetas på skolan. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därmed att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8, 10 §§ skollagen

3 kap. 9 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Nykvarns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ansvara för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten och att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

I Skolinspektionens enkät till pedagogerna svarar 26 procent av pedagogerna att "det stämmer dåligt" att utvärderingar av elevernas kunskapsutveckling ligger till grund för utveckling av utbildningen samt 19 procent att det "stämmer dåligt" att uppföljning av pedagogernas arbete leder till förändring i arbetssätt och/eller metoder. Skolledningen sammanställer elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i årskurs 9 samt resultat på de nationella ämnesproven. Däremot saknas sammanställningar av kunskapsresultaten i övriga årskurser. Kunskapsresultaten i årskurs 9 tillsammans med andelen behöriga till gymnasieskolan analyseras av skolledningen. Till viss del sker även analyser av skolans resultat i ämnesgrupperna, dock görs inga analyser av skolans samlade kunskapsresultat i arbetslagen eller ämnesgrupperna. Inte heller görs uppföljningar av kunskapsresultaten för den kommungemensamma undervisningsgruppen.

Som uppföljning av skolans värdegrundsarbete genomförs enkäter i samtliga klasser. Resultatet av dess enkäter följs upp och utvärderas i arbetslagen och åtgärder föreslås. Frågor som rör mobbing eller arbetsron i skolan kan även diskuteras på skolan fredagsmöte som avsatts för elevvårdsfrågor.

Skolans rektor har påbörjat ett arbete med uppföljningar av arbetsplaner och ämnesplaneringar för att skapa en systematik i kvalitetsarbetet, men tillstår samtidigt att kvalitetsarbetet fortfarande är ett utvecklingsområde.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i hur skolan bedriver sitt systematiska kvalitetsarbete på skolnivå och hur kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därmed att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 4 § skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Nykvarns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att för undervisningen används personal som har utbildning för de uppgifter de ska utföra.

Motivering

Enligt skollagen ska personal som har utbildning för de uppgifter de ska utföra användas för den undervisning de bedriver.

I Lillhagaskolan finns det personal som har pedagogisk examen men där ämnesbehörighet saknas. Detta gäller i ämnena engelska, svenska, samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga ämnen samt hem- och konsumentkunskap. Samtliga lärare som saknar ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver är visstidsanställda. Skolan gör kontinuerligt försök att rekrytera personal med utbildning för de uppgifter de ska utföra.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i att det för undervisning används personal som inte har utbildning för den undervisning de bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därmed att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 13-15, 17-19 §§ skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Nykvarns kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att eleverna har tillgång till utrustning, böcker och andra lärvverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning och för att utbildningen ska kunna uppfyllas.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till utrustning, böcker och andra lärvverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning och för att utbildningen ska uppfyllas.

Enligt elever finns det ett missnöje över att antalet datorer inte räcker till och att de fungerar dåligt när eleverna väl kan använda dem. Rektor bekräftar denna bild och säger att tillgången på datorer är "usel" och att skolorna inte fått stöd från huvudmannen i att förbättra tillgången på datorer. I lärarintervju framkommer att tillgången på datorer främst gäller de elever som är i behov av särskilt stöd och att användning av digitala hjälpmedel är eftersatt i den övriga undervisningen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i hur skolan tillhandahåller utrustning och lärvverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarna och huvudmannen föreläggs därmed att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 35 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Kristina Dhenstrand
Beslutsfattare

Marita Bergman
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).